

თბილისი, 22 აპრილი, 2014

იუნესკოს,
ევროკომისიის განათლებისა და კულტურის დირექტორატს,
ევროპის საბჭოს კულტურის, მემკვიდრეობისა და ლანდშაფტის
მუდმივმოქმედ კომიტეტს,
მსოფლიო ბანკს,
ძეგლებისა და ღირსშესანიშნაობათა საერთაშორისო საბჭოს
(ICOMOS),
კულტურულ ფასეულობათა დაცვისა და
რესტავრაციის კვლევის საერთაშორისო ცენტრს (ICCROM),
ევროპის საბჭოს ოფისს თბილისში,
ევროკავშირის დელაგაციას საქართველოში,
ნორვეგიის კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის დირექტორატს,
საქართველოში აკრედიტებულ ევროკავშირის წევრი და პარტნიორი
ქვეყნების საელჩოებს

**ძეგლებისა და ღირსშესანიშნაობათა საერთაშორისო საბჭოს
საქართველოს ეროვნული კავშირის (ICOMOS საქართველო)
განცხადება საქართველოში კულტურული მემკვიდრეობის დარგში
ბოლო დროს განვითარებული მოვლენების შესახებ**

ICOMOS საქართველო მიმართავს საქართველოს საზოგადოებას, საქართველოს ხელისუფლებას, საერთაშორისო ორგანიზაციებს - ყურადღება მიაპყროს და რეაგირება მოახდინოს ბოლო დროს კულტურის სფეროში განვითარებულ მოვლენებზე ქვეყანაში. საფრთხის წინაშე საქართველოს მრავალსაუკუნოვანი კულტურული და უნკალური ბუნებრივი მემკვიდრეობის მრავალფეროვნება, რომელსაც მნიშვნელოვანი წვლილი აქვს შეტანილი ზოგადსაკაცობრიო ფასეულობათა შექმნაში.

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის უნივერსალური ღირებულების აღიარებაზე მეტყველებს ის ფაქტიც, რომ ქვეყანა ძალიან მნიშვნელოვან დახმარებას იღებს საერთაშორისო ორგანიზაციებიდან და მისი პარტნიორი ქვეყნებისაგან, რომლის მიზანია საქართველოში კულტურის მართვის სისტემის გაუმჯობესება. ასეთი ფართომასშტაბიანი მხარდაჭერის შედეგი დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად გაითვალისწინებს ხელისუფლება საერთაშორისო ტექნიკური დახმარების ფარგლებში შემუშავებულ რეკომენდაციებს, ანალიტიკურ დოკუმენტებს და კვლევაზე დაფუძნებულ დასკვნებს კულტურის სფეროს რეფორმირებისთვის.

ამ ფონზე დამაფიქრებელია ის საგანგაშო მოვლენები და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ადგილობრივი და საერთაშორისო კანონმდებლობის საწინააღმდეგო ინიციატივები, რომელსაც ახორციელებს საქართველოს მთავრობა. კერძოდ - კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო საქართველოში, რის შედეგადაც მემკვიდრეობის სფეროში შეიქმნა კრიტიკული სიტუაცია. მდგომარეობის გამოსასწორებლად აუცილებელია სასწრაფო რეაგირება.

საყდრისი-ყაჩალიანის სამთამადნო მალაროსთან დაკავშირებული მოვლენები საერთაშორისო სამეცნიერო წრეების ყურადღების ქვეშ მოექცა, ვინაიდან მეცნიერთა ნაწილის აზრით მალარო დღემდე გამოვლენილ პრეისტორიულ ოქროს მალაროთაგან უძველესია და ძვ.წ. IV-III ათასწლეულებით თარიღდება. ნიალისეულის მომპოვებელი კომპანიის “RMG” მოთხოვნით საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ 2013 წლის 5 ივლისს ბათილად ცნო საყდრისი-ყაჩალიანის ძეგლის სტატუსი, რის შემდეგაც განვითარდა კანონსაწინააღმდეგო მოვლენების მთელი ჯაჭვი. მძლავრი საზოგადოებრივი პროტესტის ფონზე ძეგლზე ამჟამადაც მიმდინარეობს სამთო სამუშაოები.

2013 წელს საქართველოს მთავრობამ პარლამენტს განსახილველად წარუგინა “კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ” საქართველოს კანონში შესატანი ცვლილებები, რომლის მიზანია “განსაკუთრებულ შემთხვევებში, სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის აუცილებლობის არსებობისას” ძეგლის სტატუსის გამარტივებული მოხსნა კონკრეტული ახალმშენებლობისთვის ინვესტიციების მოსაზიდად.

იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობის წინაწარული ნუსხის ძეგლის, თბილისის ისტორიული ნაწილის დაცვით ზონაში იგეგმება მეგაპროექტის „ჰანორამა თბილისი“ განხორციელება, რომელიც ეწინააღმდეგება კანონმდებლობით გათვალისწინებულ რეგულაციებსა და მსოფლიო მემკვიდრეობის სახემძღვანელო პრინციპებს.

მთავრობა, კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო ახორციელებს საკანონმდებლო ცვლილებებს, რომელიც შესაძლებელს ხდის პროფესიული რესურსების ჩართულობის, შესაბამისი ექსპერტიზის გვერდით ავლით მიიღოს გადაწყვეტილებები მემკვიდრეობის სფეროში და ამას “სახელმწიფო სტრატეგიული ინტერესებით” ასაბუთებს.

მთავრობა არ თანამშრომლობს პროფესიულ წრეებთან, სამოქალაქო სექტორთან, ხოლო მემკვიდრეობის სახელმწიფო სტრუქტურებში მომუშავე პროფესიონალთა წინააღმდეგობის გადასალახად, მიმართავს ამ ორგანიზაციებში გადაწყვეტილების მიმღები რგოლების პროფესიული კადრებისგან წმენდას. გარდა იმისა, რომ ეს მოვლენები სრულად ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობის მთელ რიგ ნორმებს, საერთოდ ეჭვის ქვეშ აყენებს ქვეყანაში

მემკვიდრეობის სფეროს პროფესიული და პოლიტიკური ინსტიტუციების საჭიროებას, ფორმალობამდე დაჰყავს კულტურის სამინისტროს ფუნქცია და მოვალეობანი, რითაც ფაქტიურად უარყოფს კულტურის სოციალურ, ეკონომიკურ და სახელმწიფოებრივ მნიშვნელობას, უარს ამბობს ამ ფასეულობათა დაცვაზე და ამკვიდრებს ქაოსს კულტურის სფეროში.

ბუნებრივია, საქართველოს მთავრობა ეძებს საშუალებას მოიზიდოს ინვესტიციები, ვინაიდან ეს უკანასკნელი სამართლიანად მიაჩნია სასიცოცხლო აუცილებლობად ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისთვის, მაგრამ საგანგაშოა, რომ ამის მიღწევას აპირებს ისტორიული გარემოს რესურსების ხელყოფის ხარჯზე და ქვეყნის განვითარების სტრატეგიის დონეზე აყავს ეს მიდგომა. სწორად აქ იკვეთება მთავარი პრობლემა - ხედვა ხელისუფლებისა, მისი ეკონომიკური გუნდის, რომ მემკვიდრეობის დაცვის საკანონმდებლო სისტემა წარმოადგენს ეკონომიკური განვითარების შემათავსებელ ფაქტორს.

“საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგია“ (2014 - 2020) ცხადყოფს, რომ ხელისუფლება გრძელვადიან პერსპექტივაშიც არ განიხილავს კულტურას, როგორც ქვეყნისა და მისი მოქალაქეების სოციალური და ეკონომიკური წინსვლის პოტენციალს. შესაბამისად, კულტურული მემკვიდრეობა “ხელს უშლის” ქვეყნის განვითარებაში და მთავრობის ღონისძიებები დღითი დღე, უფრო აგრესიული ხდება მემკვიდრეობის სფეროს მიმართ. იმ შემთხვევაში თუ ეს “უხეში ძალისმიერი” პოლიტიკა არ შეიცვალა, მიმდინარე დანაკარგების გარდა, გრძელვადიან პერსპექტივაში მას განუსაზღვრელად მძიმე შეუქცევადი შედეგები მოყვება. საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობა საფრთხეშია.

საქართველოში კულტურული მემკვიდრეობის სფეროში შექმნილი ვითარება არსობრივად ეწინააღმდეგება ქვეყნის მიერ აღებულ საერთაშორისო ვალდებულებებს:

ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენციას საზოგადოებისათვის კულტურული მემკვიდრეობის ღირებულებების შესახებ, (2005) ;

ევროპის საბჭოს კონვენციას ევრიპული არქიტექტურული მემკვიდრეობის დაცვის შესახებ; (1985)

იუნესკოს კონვენციას მსოფლიო მემკვიდრეობის კულტურული და ბუნებრივი მემკვიდრეობის შესახებ, (1972);

ევროპულ კონვენციას არქეოლოგიური ძეგლების დაცვის შესახებ, (განახლებული 1992);

შექმნილი ვითარება დისონანსში მოდის საქართველოს საზოგადოების მკაფიოდ გამოხატულ და დადასტურებულ ევრო-ინტეგრაციულ მისწრაფებასთან, ვინაიდან საქართველოს ევრო კავშირთან ასოცირების ხელშეკრულება,

რომელსაც ხელი ივლისში უნდა მოეწეროს, მკათიოდ განსაზღვრავს, რომ მხარეები ითანამშრომლებენ ისეთ საერთაშორისო ფორუმების ფარგლებში, როგორებიცაა იუნესკო და ევროპის საბჭო, რათა ხელი შეეწყოს კულტურულ მრავალფეროვნებას, შეინარჩუნოს და სათანადოდ განავითაროს კულტურული და ისტორიული მემკვიდრეობის ღირებულებანი.

ICOMOS საქართველო,

მოუწოდებს საქართველოს მოსახლეობას, გამოიჩინოს სიფხიზლე და არ დაუშვას საქართველოში კულტურული ფასეულობების მიმართ ნიჰილიზმის დანერგვა და კიდევ უფრო აქტიურად ჩაერთოს ამ ფასეულობათა დაცვისა და განვითარების საქმიანობაში;

სთხოვს საქართველოს მთავრობას, გააცნობიეროს კულტურის განსაკუთრებული როლი სოციალური თანხმობის, ეკონომიკური ზრდის, განათლებისა და კულტურათაშორისი დიალოგის განვითარებისთვის და უზრუნველყოს კულტურის ინტერესების ინტეგრაცია ქვეყნის განვითარების ეროვნულ პროგრამებში ფართო საზოგადოებისა და პროფესიული წრეების ჩართულობით;

მიმართავს სერთაშორისო ორგანიზაციებს, საქართველოს პარტნიორ ქვეყნებს, მოუწოდოს საქართველოს ხელისუფლებას შეასრულოს კულტურის სფეროში აღებული საერთაშორისო ვალდებულებანი და კულტურის სფეროში დადებული ორმხრივი შეთანხმებები; დაეხმაროს საქართველოს ხელისუფლებას შეიმუშაოს ინტეგრირებული ეკონომიკური განვითარებისა და კულტურის პოლიტიკა ქვეყნის მდგრადი განვითარებისთვის;

დანართი: ძეგლებისა და ღირსშესანიშნაობათა საერთაშორისო საბჭოს საქართველოს ეროვნული კავშირის (ICOMOS საქართველო) ანგარიში საქართველოში კულტურული მემკვიდრეობის დარგში ბოლო დროს განვითარებული მოვლენებზე.